

Kamila Golemo

studentka, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

kamilagolemo@gmail.com

Mediacja w różnych systemach prawnych. Sprawozdanie ze spotkania studentów Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego z prokurator Nikoliną Dujć oraz sędzią Johanną Koch

25 września 2023 r. na Wydziale Prawa, Administracji i Stosunków Międzynarodowych Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego odbyło się spotkanie z wyjątkowymi gośćmi – prokurator Nikoliną Dujć ze Splitu oraz sędzią Johanną Koch z Berlina. Organizatorem wydarzenia była dr Aleksandra Partyk, adiunktka na ww. wydziale i opiekunka Studenckiej Poradni Prawnej KAAFM. Celem spotkania była analiza porównawcza procesu mediacji w Polsce oraz w Niemczech i Chorwacji.

Mediacja, jako alternatywna forma rozwiązywania sporów, zdobywa coraz większe uznanie w kontekście prawa. Dostrzegalny jest również nacisk na to, aby studenci byli zaznajomieni z możliwością rozwiązywania sporów na tej drodze już na początkowym etapie edukacji. Skutecznym narzędziem do nauki jest dialog oraz poznanie danej problematyki przez porównanie jej z rozwiązaniami, które przyjmują inne kraje oraz ich systemy prawne, tak jak miało to miejsce podczas spotkania z czynnie działającymi praktykami

prawa oraz dopiero wdrażającymi się w świat prawniczy – studentami z Krakowskiej Akademii. Główne aspekty, na których skupiła się analiza porównawcza, to zasady mediacji (dobrowolność, poufność, bezstronność, akceptowalność, neutralność), przepisy, które ją regulują, definicja mediatora i proces jego wyboru.

Spotkanie rozpoczęło się od wykładu dr Aleksandry Partyk, która od lat zaangażowana jest w temat mediacji i podejmuje go na zajęciach ze studentami nie tylko w aspekcie teoretycznym, ale również w formie angażujących ćwiczeń, pozwalających na jak najlepsze zrozumienie istoty tej formy rozwiązywania sporów. Na wrześniowym spotkaniu przedstawiała system mediacji w Polsce, bazując na przepisach Kodeksu postępowania cywilnego. Wskazała, że w naszym systemie prawnym mediację prowadzi się na podstawie umowy albo postanowienia sądu, który kieruje strony na spotkanie z mediatorem. Umowa może być zawarta także przez wyrażenie przez strony zgody na takie rozwiązanie, gdy jedna ze stron złożyła odpowiedni wniosek. Prowadzącym może być osoba fizyczna mająca pełną zdolność do czynności prawnych, korzystająca w pełni z praw publicznych. Jeżeli strony nie dokonały wyboru pośrednika w sporze, sąd, kierując strony na mediację, wyznacza mediatora mającego odpowiednią wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji w sprawach danego rodzaju, biorąc pod uwagę w pierwszej kolejności stałych mediatorów. Pani doktor zwróciła uwagę, że sędziowie w Polsce nie mogą pełnić tej roli, z wyjątkiem sytuacji, gdy są w stanie spoczynku.

Inaczej ta kwestia wygląda w Niemczech, o czym opowiedziała sędzia Johanna Koch, która pełni również rolę mediatora w Sądzie Okręgowym w Berlinie. W swojej wypowiedzi położyła akcent na szczególny rodzaj mediacji, jakim jest mediacja sądowa. Zajmuje się nią mediator będący sędzią, który nie prowadzi danego postępowania sądowego, natomiast pracuje w okręgu danego sądu. Sprawa trafia do niego na mocy postanowienia sądu rozstrzygającego spór za zgodą stron. Sędzia ugodowy przechodzi krótkie szkolenie z zakresu psychologii, wobec stron działa jak mediator, a w przypadku porozumienia strony mogą przed nim zawrzeć ugodę, która po nadaniu jej klauzuli wykonalności jest tytułem wykonawczym. Sędzia Johanna Koch podzieliła się ze studentami swoim

doświadczeniem w mediacji rodzinnej, wskazując, że bardzo często jest to najlepszy wybór dla zakończenia konfliktu i znalezienia rozwiązania bez dodatkowego stresu, który strony odczuwają podczas przesłuchania w sądzie.

W systemie chorwackim, reprezentowanym przez prokurator Nikolinę Dujić, która pełni swoją funkcję w Prokuraturze Rejonowej w Splicie, mediacja została uregulowana w odrębnej ustawie, co jest rozwiązaniem odmiennym niż to, które obowiązuje w prawie polskim. Prokurator zaznaczyła, że mediacje sądowe mają charakter w pełni dobrowolny wówczas, gdy sąd nie może skierować stron do mediacji bez ich wyraźnej zgody, a odmowa nie powoduje dla żadnej z nich jakichkolwiek negatywnych konsekwencji. Jeżeli chodzi o osobę mediatora strony ustalają w drodze porozumienia, czy postępowanie pojednawcze będzie prowadzone przez jednego czy więcej rozjemców i kto zostanie wyznaczony na jego stanowisko. Jeżeli strony nie mogą dojść do porozumienia w tej kwestii, mogą zwrócić się o pomoc do instytucji pojednawczej lub organu powołującego.

W zakresie mediacji cele, założenia oraz procedury systemów prawa chorwackiego, niemieckiego i polskiego są bardzo do siebie zbliżone (choć różnią się od siebie w niektórych aspektach), o czym mogli dowiedzieć się studenci podczas bardzo interesującego i owocnego spotkania, które zakończyło się dyskusją pozostawiającą pole do zadawania pytań i udzielania odpowiedzi rozwiewających wszelkie wątpliwości. Warto dodać, że dialog i wszystkie prezentacje odbywały się po angielsku, co dla młodych prawników jest doskonałą okazją do poznania w praktyce specjalistycznych zwrotów językowych. Relacjonowana w niniejszym sprawozdaniu inicjatywa z pewnością pogłębiła zainteresowanie rozwiązywania sporów za pomocą mediacji i pozwoliła nam poznać ją z perspektywy innych systemów prawnych.

